

امام‌شناسی؛ راه خداشناسی

حجت‌الاسلام والمسلمین جواد نصرا...پور
کارشناس مرکز تخصصی مهدویت

توجه به ضرورت و لزوم یک موضوع باعث تقویت انگیزه و نشاط برای پیگیری آن موضوع می‌شود تا از همه امکانات برای رسیدن به آن استفاده کنیم. ما اعتقاد داریم امامت و مهدویت، هویت و اساس دینداری ماست و در رأس توصیه‌های پیامبر(ص) ما قرار دارد لذا از جهات مختلفی لازم است که این مسئله را بررسی کنیم نخستین بعد، اعتقادی است. امام حسین^(ع) فرمودند: اساس زندگی دنیا اعتقاد و جهاد در راه آن اعتقاد است.

در اسلام اعتقاد به خدا و پیامبر(ص) و جانشینان پیامبر(ص) توصیه شده و در روایات و دستورات نبوی، معرفت امام، مسئله‌ای مهم است و در واقع سعادت و خیر دنیا و آخرت در این است که انسان امام زمان^(عج) خود را بشناسد. خداوند در آیه ۷۱ سوره مبارکه اسراء می‌فرماید: «يَوْمَ نَذْعُو كُلَّ اُنَاسٍ بِاَمَامِهِمْ» یعنی روز قیامت هر گروهی را با اسم امام و پیشوایانشان دعوت می‌کنیم مثلامت عیسی^(ع) امت موسی^(ع) امت حضرت مهدی^(عج).

در روایتی که بیش از هفتاد نفر از علمای اهل سنت بیان کرده‌اند و شیخ صدوق^(ع) هم در کتاب «کافی» آورده است، رسول خدا(ص) فرموده‌اند: «اگر کسی بمیرد و امام زمانش را نشناسد به مرگ جاهلیت مرده است.» از امام حسین^(ع) سؤال شد: یاین رسول...! (ص)؛ راه معرفت خدا چیست؟ فرمودند: «راهش این است که مردم در هر زمانه‌ای که زندگی می‌کنند، امام آن زمان را بشناسند، امامی که اطاعتش واجب است.»

یعنی این شناخت شاهراه معرفت...! است. بدون حرکت در مسیر مهدویت و امامت امکان معرفت ا... و عارف بالله شدن فراهم نمی‌شود.

معنای «اَهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ»

اینکه در نماز می‌خوانیم: «اَهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ» یعنی ما را به راه امامت و ولایت هدایت کن لازمه بندگی خدا و اطاعت از او، شناخت امام است؛ امام باقر^(ع) می‌فرماید: هیچ انسانی مؤمن نخواهد شد مگر اینکه خدا و رسول...! (ع) و امامان^(ع) و امام زمانش را بشناسد و همه امور را به او بازگرداند و تسلیم امر او باشد.

لذا ائمه^(ع) توصیه کرده‌اند: این معرفت را از خدا بخواهیم این معرفت عنایت شدنی و دادنی است: «... اَللّٰهُمَّ عَزِّمْنِيْ حُرَّتَكَ فَانَّكَ اِنْ لَمْ تُعِزَّنِيْ حُرَّتَكَ ضَلَلْتُ عَنْ دِينِيْ». این یعنی هر مسیری که به شناخت امام زمان^(عج) منتهی نشود، مسیر گمراهی و ضلالت است. راه گم کرده‌اند آن‌ها که می‌خوانند به مسلمانی بدون امام برسند.

راه معرفت به امام

معرفت به امام، مثل ایمان و مسلمانی، مراتبی دارد. شناخت اسم امام^(ع)، اینکه پدر و مادر ایشان چه کسی است در کجا و چه زمانی به دنیا آمده‌اند یا چند سال از عمرشان گذشته، دانستن این‌ها اگرچه خوب است اما کافی نیست. این‌ها شناخت شناسنامه‌ای و کمترین حد از معرفت است. آنچه ما را در حادق‌ها از مرگ جاهلی نجات می‌دهد آن است که بدانیم امام^(ع)، منصوب خدا و اطاعت از او در همه امور واجب است.

اگر بخواهیم درباره معرفت امام سخن بگویم درجات بالاتری هم دارد. یکی از خادمان منزل امام حسن عسکری^(ع) که بعد از ولادت امام مهدی^(عج) هم خادم حضرت حجت^(ع) بود، می‌گوید: امام زمان^(عج) در همان سنین کودکی به من فرمودند: آیا من را می‌شناسی؟ عرض کردم: بله، شما آقای من هستید و پدرتان آقای من بوده‌اند. حضرت فرمودند: آیا جایگاه من را می‌دانی؟ عرضه داشت، جز آنچه شما بگوید نمی‌دانم. حضرت بقیه...! الاعظم^(عج) فرمودند: من آخرین جانشین پیامبر(ص) هستم و سپس ادامه دادند: و خدای متعال بلایا و مصائب را به واسطه من از اهل بیت و شیعیان من دور می‌کند.

امام^(ع) واسطه فیض و مجرای لطف خداست هر نعمتی که خدا به انسان‌ها می‌دهد اعم از رزق‌های مادی و معنوی به واسطه امام است: «يُمْنِيْهُ رِزْقُ الْوَرَى». در دعای عد لیه که توصیه شده بخواند تایی ایمان از دنیا روید خطاب به خدا عرض می‌کنیم: «تمام مخلوقات عالم رزق و روزی را به برکت امام زمان^(عج) می‌گیرند و عالم به برکت ایشان باقی است اگر آسمان روی زمین خراب نمی‌شود به برکت امام زمان^(عج) است.» در دعای ندبه می‌خوانیم: «اَيُّ الشَّيْبِ الْمُنْتَمِلِ بَيْنَ الْاَرْضِ وَالسَّمَاءِ» یعنی کجاست کسی که اتصال دهنده آسمان و زمین است. یعنی واسطه فیض بین خدا و بندگان. در زیارت امام زمان^(عج) در روز جمعه نیز می‌خوانیم: سلام بر شما که چشم بینا و گوش شنوای خدا و باب رحمت الهی هستید. در دعای ندبه آخرین ذخیره خدا را طلب می‌کنیم: «اَيُّ تَقِيَّةٍ... اَيُّيْ لَا تَخْلُو مِنْ الْبُخْرَةِ الْهَادِيَّةِ». اعتقادات ما، آیات قرآن و روایات اهل بیت^(ع) به ما می‌گویند باید امام زمان^(عج) را بشناسیم تا خدا را بشناسیم.

بردار و بخوان

تعامل با مصیبت دیدگان

کتاب «تعامل با مصیبت دیدگان بر اساس آموزه‌های قرآن و اهل بیت^(ع)» اثر محمد مهدی فیروز مهر و محمد کاویانی است که در پژوهشکده فرهنگ و معارف قرآن پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی تهیه و به همت نشر این پژوهشگاه در ۸۱ صفحه به چاپ رسیده است.

پژوهشکده مذکور تلاش کرده است با پژوهشگران فرهیخته و بهره‌گیری از آموزه‌های نورانی قرآن و اهل بیت^(ع) و تدوین فرهنگ نامه سبک زندگی، کاربردی ترین اطلاعات درباره موضوعات مرتبط با حوزه‌های گوناگون فردی، خانوادگی، اجتماعی و محیط زیست را در اختیار علاقه‌مندان قرار دهد.

در میان مدخل‌های این فرهنگ‌نامه، بعضی از موضوعات از ویژگی‌های خاص فرهنگی برخوردار است و عموم افراد جامعه به صورت گسترده با آن سروکار دارند. از این رو، به منظور ارتقا و تقویت سبک زندگی اسلامی، شایسته است آموزه‌های دینی مربوط به این‌گونه موضوعات علاوه بر ارائه در فرهنگ‌نامه، به صورت کتابچه‌های مستقل نیز در اختیار علاقه‌مندان قرار گیرد. سبک زندگی هر جامعه‌ای، نمای ظاهر و آشکار هویت آن جامعه است.

جامعه کنونی زمانی می‌تواند شیوه زندگی خویش را بر اساس هویت اسلامی سامان بخشد که بتواند حوزه‌های گوناگون زندگی را بر اساس آموزه‌های نورانی اسلام شکل دهد.

ساختار اثر

در این کتاب، پس از مفهوم‌شناسی سبک زندگی اسلامی و مبانی و گستره سبک زندگی، انواع مصیبت بررسی و در ادامه به مفهوم‌شناسی مصیبت و مصیبت‌دیده پرداخته شده است. سپس، «تعامل مصیبت‌دیده با مصیبت‌ها» تبیین شده که از جمله آن‌ها به صبر، تعافل، بزرگ نشمردن مصیبت‌های بزرگ، گفتن استرجاع، نیایش، استعانت از نماز و روزه، رفتن به زیارت قبور مؤمنان، راضی بودن به قضای الهی پس از مصیبت، یادآوری مصائب الگوهای دینی، استفاده از نشان عزا، پرهیز از بی‌تابی، گریه کردن، تقرب به خدا و دوری از گناه است. در ادامه نیز ضمن تأکید بر «ارزش تعامل با مصیبت دیدگان»، «آداب تعامل با مصیبت‌دیده از طریق معرفت‌افزایی (شناختی)، آرامش بخشی به فرد گرفته‌است که آرامش بخشی به مصیبت‌دیده از طریق معرفت افزایی (شناختی)، آرامش بخشی به فرد مصیبت‌دیده از طریق عاطفی، آرامش بخشی به فرد مصیبت‌دیده از طریق رفتار، تعامل‌های نگرشی با فرد مصیبت‌دیده، برخی از این آداب به شمار می‌رود. همچنین، زمان و کمیت و کیفیت تسلیت، تسلیت به مصیبت‌دیده از مبادی غیبی، اصلاح سنت‌های ناصحیح و تعامل با کودکان مصیبت‌دیده از دیگر مباحث این اثر است.

شکر

شهرآر نیوز
شماره ۳۳۷
مهرماه ۱۳۹۳
۷ اردیبهشت ۱۳۹۳

شهرآر نیوز
شماره ۳۳۷
مهرماه ۱۳۹۳
۷ اردیبهشت ۱۳۹۳

پایان

بارزترین اخلاق اجتماعی پیامبر(ص)

اصل مردمی و یک‌رنگ بودن با بندگان خدا را می‌توان بارزترین و شایع‌ترین فضیلت در اخلاق اجتماعی پیامبر اکرم(ص) دانست؛ ایشان نه تنها با اصحاب بلکه با تازه‌واردان و ناآشنايان نیز بسیار راحت و بی‌تکلف برخورد می‌کردند؛ در سیره آن حضرت است که در میان باران خود می‌نشتند و با آن‌ها چنان می‌امیختند که گویی یکی از ایشان است و اگر ناشناسی می‌آمد حضرت را نمی‌شناخت. ظاهر مبارکشان با سایر مردم فرقی نداشت. ازاین‌رو اعراب غریبی که به حضور مبارکشان می‌رسیدند، ایشان را در میان جمع نمی‌شناختند و می‌پرسیدند: «کدام یک پیامبر خدایند؟» (بحارالانوار، ج ۱۶، ص ۲۲۹)

هشدار درباره رفتار با فقرا

امام رضا^(ع) نیز همچون جد بزرگوارشان به مردم‌داری اهمیت ویژه‌ای می‌دادند و رفتار و سیره‌شان سراسر خُلق و مهربانی با مردم بود؛ برای مثال حضرت همواره مراقب بودند با کسی به دلیل فقر تبعیض قائل نشوند و برخورد‌ها با او متفاوت نباشد، بنابراین می‌فرمودند: «اگر کسی به فقرا متفاوت با اغنیایا سلام کند، در روز قیامت خدا را در حالی ملاقات می‌کند که بر او غضبناک است» (بحارالانوار، ج ۷۲، ص ۲۸).

التکوی رفت و گره‌گشایی

یکی از جلوه‌های مهم مردم‌داری در سیره امام رضا^(ع) گره‌گشایی و رفع مشکلات مردم بود، چنان‌که در خانه حضرت همیشه به روی گرفتاران باز بود و حاجتمند و نیازمندی نبود که به‌ایشان مراجعه کند و مایوس بازگردد؛ حضرت ثامن الحجج^(ع) دیگران را هم به رفع گرفتاری مردم ترغیب کرده و می‌فرماید: «هرکس گره از کار مؤمنی بگشاید (و غمی را از او بزداید)، خداوند هم در قیامت، کار بسته او را می‌گشاید (و اندوهِش را می‌زداید)» (اصول کافی، ج ۲، ص ۲۰۰)

چهارشنبه‌امام رضایی

خوب‌ترین مردم در کلام رضوی

از دیگر جلوه‌های مهم مردم‌داری در سیره حضرت علی‌بن موسی‌الرضا^(ع) محبت و مهربانی نسبت به مردم است این خصیصه به قدری در سیره ایشان پررنگ است که به‌امام رُثوف^(ع) شهرت یافته‌اند؛ امام رضا^(ع) به محبت و مهربانی در فضای خانواده هم تأکید بسیار دارند و می‌فرمایند: «در قیامت نزدیک‌ترین شما به من از نظر مقام و جایگاه خوشخوترین شماست و خوب‌ترین شما [بهترین شما] آن‌کس است که با خانواده خود به نیکی و مهربانی رفتار کند» (عیون اخبار الرضا، ج ۲، ص ۲۸)

خصلت مؤمنان واقعی

امام رضا^(ع) به قدری برای مردم‌داری و مدارا با مردم ارزش قائل هستند که آن را جزو خصایص ایمان واقعی می‌دانند. در حدیث از امام رُثوف^(ع) است که: «مؤمن، مؤمن واقعی نیست، مگر آن که سه خصلت در او باشد؛ سستی از پروردگارش و سستی از پیامبرش و سستی از امامش، اما سست پروردگارش، پوشاندن راز خود است، اما سست پیغمبرش، پودشادنی با مردم است، اما سنت امامش، صبر کردن در زمان تنگدستی و پریشان‌حالی است.» (بحارالانوار، ج ۷۵، ص ۲۳۴)

شرط پذیرش مسئولیت‌ها و مناصب

امام رضا^(ع) در پذیرش مسئولیت‌ها و تصدی امور هم بر مردم‌داری و رعایت حال خلق...! تأکید دارند؛ در حدیثی که کلینی^(ع)، به سند معتبر از حسن انباری روایت کرده، آمده است: «۱۴ سال پیوسته به‌امام^(ع) نامه می‌نوشتم و اجازه‌پذیرفتن شغلی را در کارهای حکومتی می‌خواستم. در آخرین نامه‌شدت احتیاج وترس از خطر امتدّکر شد که نپذیرفتمت، موجب شده حکومت مرا رافضی بخواند. بالاخره امام^(ع) در پاسخ من نوشتند: «اگر تو به راستی می‌دانی که چون تصدی کار شوی، در کار خود طبق دستور رسول خدا(ص) عمل خواهی کرد و کمک‌کاران و نویسندگان تو، از هم‌کیشان تو باشند که اگر چیزی به تو رسد، با مستمندان و نیازمندان مؤمنان، مواسات و برادری کنی، به این صورت که یکی از ایشان باشی و کیفر این عمل در برابر آن کار نیک تو قرار گیرد، انجام بده و گرنه، نه!»

روشنا

خداوند در بی یاری مؤمن است تا وقتی که مؤمن در بی یاری برادر خویش است بحارالانوار، ج ۷۴، ص ۲۲۲

روضة یک نفره در حرم آقا

دلم شکسته‌است و روضه می‌خواهد. حتی اگر ختم شود به اینکه خیلی ساده خودمانی و به تنهایی باشد.

این روزها از آدم‌ها گریزان‌ترم. همیشه لازم نیست که گوشه مجلسی بنشیني و کنج آن، کسی منبر رفته باشد. روضه‌های یک نفره را خیلی بیشتر دوست دارم و حالش را می‌برم. از همان مجالسی که خودم هستم و خودم، توی قوری کوچک چینی چند پر چای می‌ریزم و هل و گل و گلاب و بعد کنارش یکی از زیارت‌های امین... و عاشورا را از روی گوشی موبایل دانلود می‌کنم و صاحب آن صدا ندبه می‌کند و دعا می‌خواند. ندبه می‌کند و دعا می‌خواند و بعد یک به یک گناهانم پیش چشم‌هایم می‌آیند توی همان تنهایی است که می‌توانم به آن‌ها اعتراف کنم و به نظرم اشک کیمیاست. کار

بغض کرده و گریه می‌کردند. نه یک بار، نه دو بار، اصلا حساسیت از دستمان خارج شده است چند بار زانو به زانوی مادرمان نشستیم و او زیر چادری که روی سر کشیده بود شانه‌هایش تکان می‌خورد و صدای حق‌هقش لای گریه بقیه خانم‌های مجلس گم می‌شد. اصلا همین‌ما را متفاوت کرده است.

اگر حلاوت این روضه‌ها توی وجودمان ریشه ندوانده بود نمی‌توانستیم روزهای سخت زندگی راتاب بیاوریم و آن وقت درد بی‌معنایی زندگی را چطور می‌توانستیم طاق‌ت بیاوریم. ما برای فتح قلّه‌های بلند زندگی به این مراسم احتیاج داشتیم و داریم و خواهیم داشت تا دنیا و جهان برقرار باشد.

نمی‌دانم خاصیت پاییز و این فصل بارانی و سرد است یا چیز دیگری که این همه

احکام

فراموشی بدهکاری

آیت‌ا... العظمی‌ خامنه‌ای: در فرض مذکور باید بپردازید.

آیت‌ا... العظمی‌ شبیری‌زنجانی: اگر طلبکار هم نمی‌داند طلبش را پرداخت کرده‌اید یا خیر، باید بدهی خود را پرداخت نمایید.

آیت‌ا... العظمی‌ نوری‌همدانی: در فرض سؤال اگر بدهی مورد مصالحه واقع نشود، لازم است مجدداً پرداخت شود.

پرسش: پرسش: من مبلغی به فردی بدهکار بودم اما بادم نیست که آن را پرداخت کردم یا نه، چون موضوع مربوط به چند سال پیش است. حالا باید چه کار کنم؟

پاسخ اجمالی اگر طلبکار هم نمی‌داند طلبش را پرداخت کرده‌اید یا خیر، باید بدهی خود را پرداخت نمایید.